

A csalapusztai Kégl-kastély kertjének történeti kutatása

Hofer Zsófia

Tájrendező és kertépítő mérnöki alapképzés, nappali tagozat
Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet/Kertművészeti és Kertépítészeti Tanszék

Belső témavezető: (Dr. Geccséné Dr. Tar Imola Csilla egyetemi docens, MATE, Budai Campus, Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet, Kertművészeti és Kertépítészeti Tanszék)

Szakedolgozatom keretében a csalapusztai Kégl-kastély épületegyüttesének, kertjének, valamint a hozzá kapcsolódó táji elemek történeti feltárásával foglalkozom. Kutatásom célja a Hauszmann Alajos tervei alapján, Kégl György és családja számára épített neoreneszánsz kastélyhoz tartozó historizáló elemeket is tartalmazó tájképi kert eredeti állapotának megismerése, ezt követően pedig a jelenlegi állapottal összevetve a fennmaradt értékek és különböző konfliktusok bemutatása.

Ehhez analóg és digitális formában fellelhető, írott, illetve képi források gyűjtését, elemzését és egymással való összevetését végeztem. A kastély megépülésének idejétől egészen a jelenkorig követtem a forrásokat, amiket saját terepbejárásaim tapasztalatával egészítettem ki. Kerttörténeti kutatásomat Csala településének kialakulásával, illetve a Kégl család történetének feltárásával egészítettem ki.

Munkám legfontosabb részei közé tartozott a kert faállományának felmérése, melynek keretében fakatasztert készítettem, mely tartalmazza minden felmért növény elhelyezkedését és fajtát, illetve az értékes egyedek törzs átmérőjét – szoliter fák esetében korona átmérőjét – is.

A térképi elemzés során elkészítettem a kert szerkezetének 1884 és 2024 közötti változását bemutató ábrarozatot, melyen az épületek, a vízrendszer, az úthálózat és a fás borítottság változásai követhetők nyomon.

A teljes kutatás eredményeként megállapítható, hogy a kert egyes elemei, részei keveset változtak az idők során. Ide sorolható a kert kiterjedése, a bevezető út nyomvonala, továbbá a kert nyugati szélén található dísztó és a rajta lévő sziget területe. A XIX. századi épületek koruk, stílusuk és anyagaik miatt is értékesek, műemléki védelem alatt állnak.

Ugyanakkor a jelen állapot és az elmúlt évtizedek eseményei alapján az a következtetés is levonható, hogy a terület jelenlegi fenntartása nem megfelelő, ami az értékek folyamatos

romlását, pusztulását eredményezi. A felismert problémák kezelése nélkül mind az épített, mind a természeti értékek további állapotromlása, esetleges eltűnése várható.

Ennek elkerülésére a védett épületek és a kastélykert második világháborút megelőző állapotának visszaállítása, vagy a kert eredeti állapotát megidéző, hosszú távon is hatékonyan fenntartható megoldás kidolgozása és megvalósítása a legcélszerűbb.